

Stockholm 2025-04-15

Dnr U2025/00075

Yttrande över Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens behov (SOU 2024:87)

Inledning

Sveriges Skolledare noterar att frågan om uppgiftsutbyte mellan myndigheter och andra verksamheter i brottsförebyggande syfte är mycket aktuell och att ett antal olika parallella utredningar har lämnat förslag som har påverkan på skolsektorn. Förbundet har i dagsläget svårt att överblicka de sammantagna konsekvenserna av samtliga förslag som avlämnats på området.

Förbundet har tidigare framfört kritik mot förslag som ger skolors rektorer långtgående lagreglerade *skyldigheter* att utan föregående anmodan dela den information med Polismyndigheten som Polismyndigheten behöver för brottsbekämpningen. Sveriges Skolledare har påpekat svårigheterna för rektorer att göra dessa bedömningar samt att det kan påverka den tillit som nödvändigtvis måste finnas mellan elever och skolans personal. Förbundet föreslog att förslaget istället skulle ge ökade *möjligheter* till informationsdelning.

Sveriges Skolledare noterar att utredaren bakom de nu föreliggande förslagen har valt en annan, och enligt förbundets åsikt, mer rimlig utgångspunkt där det brottsförebyggande i skolans ordinarie verksamhet ställs i centrum och där principen om samtycke lyfts fram som grundläggande. Förbundet ser att denna princip är betydligt bättre anpassad till skolans grundläggande uppdrag.

Förbundet vill också passa på tillfället att framföra att sekretesslagstiftning generellt är ett område där skolledare många gånger upplever osäkerhet om vad som gäller. De många förändringar som nu diskuteras parallellt ökar på denna känsla. Sveriges Skolledare vill uppmana regeringen att ge Skolverket, eller någon annan ansvarig myndighet, i uppdrag att ta fram ett stödmaterial riktat till skolledare som tydliggör vilken sekretess som gäller

för vilka uppgifter och i vilka sammanhang som sekretess eventuellt får brytas.

Utredarens förslag och bedömningar

Sveriges Skolledare koncentrerar sitt yttrande till de förslag och bedömningar som har konsekvenser för styrning och ledning av förskola och skola.

6.1.1 Skolan har behov av mer information

Utredaren gör bedömningen att befintlig reglering inte är tillräcklig för att möjliggöra att brottsbekämpande myndigheter, socialtjänsten och andra skolor lämnar den information som en specifik skola har behov av för att kunna bidra i det brottsförebyggande arbetet.

Sveriges Skolledare återkommer till att skolans grundläggande uppgift är att utbilda och fostra barn och ungdomar och att det brottsförebyggande arbetet i första hand måste ses som en följd av detta huvuduppdrag. Med detta sagt så delar förbundet utredarens bedömning och ser det som positivt att utredaren har ett skolperspektiv och att syftet med förslagen är att stärka skolors möjligheter att både bidra i det brottsförebyggande arbetet, men också kunna hjälpa en enskild elev med tidiga insatser och, när så visar sig nödvändigt, vidta åtgärder för att säkra arbetsmiljön för andra elever och personal.

6.1.2 Det bör införas möjligheter att dela information, men inte uppgiftsskyldigheter

Utredaren resonerar klokt om för- respektive nackdelar med tillämpning av sekretessbrytande regler jämfört med uppgiftsskyldigheter och landar i bedömningen att socialtjänsten respektive Polismyndigheten själva ska få avgöra när det är lämpligt att dela information med skolan. Sveriges Skolledare ser ingen anledning att invända mot utredarens resonemang, men noterar att det inte använts när det gäller information som skolan förväntas besitta. Det går inte att förstå varför det anses rimligt att skolor beläggs med uppgiftsskyldighet medan andra samverkande myndigheter istället ges förtroendet att själva kunna besluta när det bedöms som lämpligt att dela information om elever.

Sveriges Skolledare delar utredarens bedömning och menar att den bör gälla generellt. Det finns, enligt förbundets uppgift, inget skäl för att logiken vad gäller förväntningar och krav på skolan ska vara den precis motsatta.

6.1.3 En sekretessbrytande bestämmelse för vissa brottsbekämpande myndigheter

Utredaren föreslår en sekretessbrytande bestämmelse med innebörden att Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen kan lämna uppgift om en enskild till en skolenhet om det kan antas att uppgiften behövs i skolenhetens verksamhet för att förebygga eller förhindra brottslig verksamhet.

Sveriges Skolledare tillstyrker förslaget.

6.1.4 En sekretessbrytande bestämmelse för socialtjänsten

Utredaren föreslår en sekretessbrytande bestämmelse med innebörden att en uppgift som rör en elev i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan eller den kommunala vuxenutbildningen kan lämnas till den skolenhet eleven tillhör om ett antal angivna förutsättningar föreligger.

Sveriges Skolledare tillstyrker förslaget.

6.1.5 En utökad uppgiftsskyldighet mellan skolor

Utredaren gör bedömningen att befintlig reglering inte är tillräcklig för att möjliggöra sådan informationsdelning från en skolenhet till en annan skolenhet som behövs och är befogad i det brottsförebyggande arbetet.

Utredaren föreslår att det i skollagen förs in en bestämmelse som anger att den skolenhet som eleven lämnar även ska överlämna sådana uppgifter som rör eleven om det på grund av konkreta omständigheter finns risk att eleven kommer att utöva brottslig verksamhet eller utsättas för brott, och uppgifterna behövs i den mottagande skolenhetens verksamhet för att förebygga eller förhindra detta.

Utredaren föreslår vidare att uppgiftslämnandet endast bör ske i de fall då det finns ett behov för den mottagande skolenheten att få ta del av uppgiften.

Slutligen föreslår utredaren att en uppgift inte ska lämnas ut om övervägande skäl talar emot att uppgiften lämnas ut.

Sveriges Skolledare tillstyrker förslagen.

6.1.7 Skolenheter inom fler skolformer ska informera om att en elev mottagits.

Idag anges det specifikt i skollagen att när en elev byter skolform till en anpassad utbildning ska den mottagande skolenheten skyndsamt informera den överlämnade skolenheten om att så har skett. För byten inom och mellan skolenheter inom övriga skolformer gäller att den skolenhet som eleven

lämnar har ansvar att överlämna uppgifter till den skolenhet som mottar eleven.

Utredaren föreslår att skolenheter inom fler skolformer blir skyldiga att informera om att man tagit emot en elev, om det inte anses obehövt.

Det förekommer att elever utan förvarning försvinner från en skolenhet för att deras föräldrar valt att byta bostadsort. Det förekommer också att elever familjehemsplaceras och att sekretess gäller för dessa beslut. I liknande fall kan det vara svårt för såväl avlämnande som mottagande skolenhet att veta vart man ska vända sig med sin information. I de allra flesta fall är dock den reglering som redan finns idag fullt tillräcklig för att informationsöverlämning ska ske mellan avlämnande och mottagande skolenheter.

Sveriges Skolledare avstyrker förslaget i sin nuvarande form och föreslår istället att regeringen, om den ser behovet av en ytterligare förstärkt lagstiftning på området, lägger den informationsskyldigheten på huvudmannanivå.

8. Ikraftträdande

Utredaren föreslår att författningsförslagen ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Sveriges Skolledare har inget att invända mot förslaget.

Med vänlig hälsning

Sveriges Skolledare



Ann-Charlotte Gavelin Rydman
Förbundsordförande



Lena Linnerborg
Utbildningspolitisk chef